

TEMELE PENTRU ACASĂ

consultare națională privind rolul, consistența și eficiența temelor pentru acasă

INTRODUCERE

Sinteza de față prezintă principalele rezultate ale consultării publice privind temele pentru acasă ale elevilor, desfășurată în perioada 7-20 noiembrie 2017, la inițiativa Ministerului Educației Naționale. Consultarea a avut ca obiective corectarea unor disfuncționalități semnalate și identificarea unor noi abordări în ceea ce privește rolul temelor în procesul de învățare.

La consultare au participat completând un chestionar online un total de **70.952** de actori din învățământul preuniversitar: **27.383 părinți** (84%, mame), **32.786 de elevi** și **10.783 de profesori** din toate județele țării. În ciuda numărului foarte mare de respondenți, eșantionul nu are o structură similară celei din populația totală, existând unele dezechilibre cu privire la: mediul de rezidență (mediul urban este suprareprezentat); nivelul de învățământ (învățământul primar este subreprezentat); distribuția pe genuri (fetele sunt suprareprezentate) și rezultate școlare ale elevilor respondenți (elevii cu medii peste 7 sunt suprareprezențați).

Autori:

Angela ANDREI, Magdalena BALICA, Paul BLENDEA, Irina BOERU, Carmen BOSTAN, Petre BOTNARIUC, Ana-Maria DALU, Laura CĂPIȚĂ, Luminița CĂTANĂ, Ciprian FARTUȘNIC, Andra FĂNIȚĂ, Irina GEANĂ, Irina HORGA, Mihai IACOB, Oana IFTODE, Angela MIHĂILESCU, Adrian MIRCEA, Corina NEACȘU-DALU, Cornelia NOVAK, Andreea SCODA, Speranța ȚIBU, Lucian VOINEA

Institutul de Științe ale Educației
București, Decembrie 2017

CONSTATĂRI

Opinii privind importanța temelor pentru acasă

Profesorii, elevii și părinții se raportează diferit la temele pentru acasă, atât în ceea ce privește rolul temelor în învățare, cât și în ceea ce privește conținutul și durata acestora.

Cadrele didactice susțin cu prioritate efectele pozitive ale acestora, în timp ce elevii și părinții menționează, în ponderi mai mari, riscuri sau chiar efecte negative ale temelor pentru acasă.

Elevii și părinții investigați (75-80%) consideră că temele sunt adesea prea obositoare și prea multe și că acesta consumă o mare parte din timpul liber. Un alt efect negativ al temelor pentru acasă face referire la faptul că acestea conduc la neliniște, îngrijorare, stres. Această afirmație este susținută cu prioritate de către părinți (70,7%) și de către elevi (67,8%) – în ponderi mai ample la liceu și la gimnaziu, unde și complexitatea temelor este mai mare. Doar o pătrime dintre profesori sunt de aceeași părere – cel mai probabil, ca urmare a faptului că nu chestionează acest aspect la nivelul elevilor.

Profesorii dau teme pentru consolidarea și aprofundarea celor învățate în clasă, în timp ce elevii și părinții își doresc teme diferențiate, creative, care să îi provoace și care să presupună muncă de echipă. Cele mai importante roluri acordate temelor pentru acasă de către cadrele didactice sunt acelea de consolidare a activității derulate la clasă (57,6%), de aprofundare a celor învățate în

clasă (34,1%) și într-o măsură mai redusă de transfer al achizițiilor în contexte noi de învățare (19,4%). Încurajarea învățării în timpul liber, dezvoltarea abilităților de a căuta, a selecta și a organiza informații relevante și promovarea competențelor de lucru în echipă prin sarcini de grup par a fi însă aspecte mai puțin importante în realizarea temelor pentru acasă, în viziunea profesorilor (5-10%).

Toate categoriile de actori școlari investigați sunt de acord, în mare măsură, că temele pot conduce la o mai bună înțelegere a ceea ce se predă la școală, dar și că rezolvarea acestora reprezintă o condiție pentru a lua note bune.

Aproape 80% dintre părinți afirmă că elevii au nevoie de sprijin în rezolvarea temelor. În proporții relativ asemănătoare, elevii și părinții consideră că temele sunt adesea prea dificile, raportat la explicațiile primite în clasă și la contextele de exersare realizate cu sprijinul profesorilor. Diferențele cele mai ample între răspunsurile cadrelor didactice și cele ale elevilor și părinților se remarcă cu privire la aprecierea măsurii în care temele sunt inovative sau mai degrabă repetitive. Astfel, peste 70% dintre elevii și părinții care au răspuns la chestionar consideră că temele sunt adesea repetitive, monotone și, astfel, plictisitoare. La polul opus, mai puțin de 10% dintre profesori declară că nu au un astfel de feedback de la elevi. Cu siguranță, din punct de vedere didactic, temele nu pot fi întotdeauna inovative și presupun un efort de repetiție, de exersare în condiții de similaritate etc. pentru consolidarea rezultatelor învățării. Cu toate acestea, trebuie avută în vedere ponderea amplă a răspunsurilor care semnaleză că monotonia nu constituie un

factor încurajant al învățării și nici nu susține motivația de raportare pozitivă la temele pentru acasă.

Fetele și băieții se raportează la teme în moduri diferite. La nivel general, ponderea elevilor care susțin efectele pozitive ale temelor este mai mare în rândul fetelor, comparativ cu băieții.

TIMP ALOCAT TEMELOR PENTRU ACASĂ

Perspectiva profesorilor. În acord cu declarațiile profesorilor, elevii primesc teme ce necesită mai mult timp la disciplinele care au un număr mai mare de ore/săptămână în planurile-cadru de învățământ. Mai mult de jumătate dintre profesori declară că nu dau teme pentru vacanță.

Perspectiva elevilor. O treime dintre elevi lucrează peste 3 ore zilnic pentru rezolvarea temelor scrise, iar jumătate dintre aceștia, de 1-3 ore zilnic. La acest timp se adaugă și învățarea conținuturilor predate în clasă, care solicită, de asemenea, ponderi semnificative de timp. 60% dintre elevi au declarat că primesc teme obligatorii pentru vacanță. Zilele de sfârșit de săptămână sunt utilizate cu rol semnificativ în pregătirea pentru următoarea săptămână de școală.

Perspectiva părinților privind timpul necesar copiilor lor pentru a rezolva temele pentru acasă este foarte apropiată de cea a elevilor.

PRACTICI PRIVIND TEMELE PENTRU ACASĂ

Un procent semnificativ al profesorilor respondenți consideră că temele pe care le dau elevilor pentru acasă vizează în mare măsură **utilizarea de către elevi a achizițiilor din clasă**. Într-o măsură mult mai mică, temele pentru acasă presupun căutarea de informații noi, din surse diverse. Aceeași practică este confirmată și de către elevi. Cei mai mulți dintre aceștia (42,1%) spun că în rezolvarea temelor pentru acasă se bazează exclusiv pe informația primită în clasă la ora respectivă și mult mai puțini elevi declară că li se solicită să acceseze alte informații, fie din orele anterioare (27,4%), fie din resurse suplimentare indicate de profesori (13,5%) sau căutate independent (12%).

Temele pentru acasă dovedesc un nivel scăzut de individualizare a procesului educațional, de adaptare la nevoile personale și de încurajare a aprofundării în funcție de preferințele personale. Astfel, în cele mai multe cazuri profesorii nu oferă niciodată sau doar rareori teme diferite pentru elevii cu dificultăți în învățare (82,1%), *teme la alegere, dintr-o listă dată* (84,6%), *teme suplimentare, neobligatorii* (67,1%). Tipologia temelor pentru acasă este dominată de **temele obligatorii, comune pentru toți elevii** (67%), urmate, la mare distanță, de *temele diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare* (17,8%), în timp ce *temele diferențiate, cu rol de aprofundare, pregătire pentru concursuri, olimpiade etc.* sunt utilizate doar în 9,4% din cazuri.

Elevii apreciază în mod special temele care au o componentă de cooperare cu alți elevi (32,8%). Aplicațiile practice (desene, colaje, machete, etc.) sunt în topul preferințelor (29,9%), dar acest lucru trebuie înțeles și prin prisma diferențelor care apar în funcție de vârstă. Dacă aproape 40% dintre elevii de ciclu primar le apreciază, proporția scade spre 25% pentru elevii din anii terminali de liceu.

PRACTICI PRIVIND VALORIFICAREA TEMELOR PENTRU ACASĂ ÎN PREDARE-ÎNVĂȚARE-EVALUARE

Atunci când dau teme pentru acasă cei mai mulți dintre profesori oferă explicații privind modul concret în care trebuie realizată tema și doar într-o proporție mică oferă sarcini de lucru alternative, din care elevii pot alege. Potrivit elevilor și profesorilor respondenți, verificarea temei pentru acasă se face preponderent în următoarea oră, observație valabilă pentru toate nivelurile de învățământ și disciplinele analizate. O mică parte dintre profesori recunoaște că nu are timp pentru verificare regulată a temelor, aspect confirmat și de răspunsurile „nu ne verifică” provenite de la elevi. O posibilă explicație ar putea fi obținută prin analiza factorilor care influențează acest proces: numărul elevilor în clasă sau supraîncărcarea profesorilor cu sarcini administrative. În verificarea temelor pentru acasă predomină abordarea frontală (cu toată clasa). Verificarea individuală și prin sondaj este mai frecventă în învățământul primar. Pe măsură ce vârsta elevilor respondenți crește, scade ponderea verificării individuale. În învățământul primar, accentul

cade pe controlul caietelor, fiind urmat, descreșcător, de testele scrise și de discutarea dificultăților.

În activitatea didactică, temele pentru acasă sunt valorificate de aproape trei sferturi dintre profesori pentru a oferi feedback elevilor în legătură cu învățarea și doar într-o măsură mult mai redusă ca formă de feedback pentru îmbunătățirea propriei activități didactice.

DIFICULTĂȚILE ȘI PROVOCĂRILE ELEVILOR ÎN LEGĂTURĂ CU TEMA PENTRU ACASĂ

Profesorii semnalează faptul că un număr tot mai mare de elevi nu își mai fac temele - deloc ori parțial - sau o fac cu o ritmicitate mai redusă și cu o calitate precară. O parte dintre profesorii consultați scriu că se confruntă cu refuzul multor elevi de a mai efectua temele, chiar dacă acestea nu ar fi nici dificile, nici numeroase, din pricina demotivării pentru tot ceea ce înseamnă școală și studiu. Unii profesori semnalează practici ale elevilor de a lua temele de pe internet de-a gata, de a copia unul de la altul sau din alte surse. La acestea sunt adăugate scuzele frecvent auzite de la elevi: „nu am știut că astăzi trebuie să aduc portofoliul, am încurcat caietele, mi-am lăsat caietul acasă etc.”.

Multe voci din rândul cadrelor didactice care au răspuns chestionarului îi consideră pe părinții elevilor principalii vinovați pentru că nu valorizează și nu sprijină, în măsura în care ar fi necesar, aceste activități. Se acuză faptul că cei mai mulți dintre părinți sunt indiferenți, că manifestă o atitudine necooperantă,

(*"atitudinea anti-învățare"*, o numește unul dintre profesori) și o mentalitate refractară la educația școlară, deci și la dificultățile școlare ale elevilor, mai ales în mediul rural.

Există practici ale unor profesori de a stabili anumite acorduri cu elevii, de exemplu de a mări o notă dacă se fac temele frecvent sau de a scădea nota la oral dacă sunt, de exemplu, mai multe teme neefectuate. Unii profesori constată că elevii lor doresc un anumit tip de teme mai antrenante și mai dinamice, care presupun lucrări efectuate în cooperare sau realizarea unor portofolii.

Pe de altă parte, elevii se plâng de dificultatea temelor, de faptul că sunt prea multe și obositoare, de lipsa timpului necesar. De cele mai multe ori, copiilor, mai ales aceluia din clasele primare, le este greu să rezolve temele pentru acasă, pentru că, fie nu le este clară cerința problemei, fie nu au urmărit, nu au înțeles sau nu au reținut informațiile și explicațiile date la școală și atunci nu știu cum să le aplice acasă. Astfel, 49% dintre elevi se plâng atunci când temele sunt prea multe, aproape 60% când temele sunt prea dificile; 16,6% când nu le este clar ceea ce trebuie să facă, 40% când nu le place materia; 27% când nu au note bune la acea materie, 7,4% când nu agreează profesorul care predă sau 16% când nu se simt capabili.

Alte dificultăți semnalate de elevi în realizarea temelor pentru acasă:

- lipsa utilității imediate sau de perspectivă (*"nu ajută la nimic"*, spun unii elevi), faptul că ar fi neinteresante, prea lungi ori prea dificile sau, dimpotrivă, foarte ușoare și cu un nivel de dificultate scăzut, monotone și repetitive, inutile;

- teme date de pe-o zi pe alta, exerciții greșite, deși au fost selectate de profesor sau depășind nivelul aplicațiilor discutate în clasă, ori care nu au legătură cu tema respectivă; temele nu sunt dimensionate corect, așa că unii elevi susțin că timpul necesar rezolvării lor este insuficient;
- comportamentul profesorului, atitudinea nepotrivită față de unii elevi (*"comportamentul profesorului te face să urăști materia"*), corupția, lipsa unor explicații potrivite (*"nu știu să explice"*), sunt neinteresați de problemele elevilor;
- profesorii nu evidențiază/nu laudă/nu ascultă elevii din aceste teme, ceea ce ar fi un comportament așteptat;
- elevii sunt obosiți, stresați mai ales atunci când *"profesorul atrage atenția că sunt greșeli"*, *"simt descurajare"* pentru că nu știu să facă anumite teme.

În opinia părinților, **gradul ridicat de dificultate a sarcinilor de lucru** se degajă categoric drept cel mai răspândit motiv (60% dintre părinții respondenți). Cele mai dificile teme, în opinia părinților, par a fi cele din gimnaziu, clasele a V-a și a VI-a, adică după ce se face trecerea, de foarte multe ori abruptă și nu lipsită de consecințe, de la cerințele și modul specific de lucru din învățământul primar, către exigențele de cu totul altă factură pe care le impune intrarea în ciclul gimnazial. Părinții sunt de părere că temele ar trebui diversificate, în unele situații sau la anumite materii, astfel încât elevul să nu se plictisească, ci să poată găsi în ele o stimulare și chiar o plăcere cognitivă. Cu toate acestea, cei mai mulți părinți afirmă că sunt repetitive (23,8%) și plictisitoare.

Majoritatea părinților susțin că elevii nu se pot descurca numai pe cont propriu pentru rezolvarea temelor pentru acasă și, în acest sens, caută sau, cel puțin, simt nevoia de ajutor de la diverse persoane. Așa cum era de anticipat, părinții înșiși (sau alt membru din familie) sunt aceia la care copiii apelează înainte de toate. În peste un sfert din totalul răspunsurilor, părinții consultați admit că trimit responsabilitatea sprijinului educațional suplimentar către profesorii meditari – cu o diferență semnificativă previzibil mai ridicată pentru cei din mediul urban, față de cei de la sat, mult mai lipsiți de astfel de mijloace.

Părinții își ajută copiii în rezolvarea temelor pentru acasă punând în acțiune diferite mijloace, forme și grade de implicare. Dintre acestea, cele mai frecvente sunt:

- Ajutorul punctual și țintit acolo unde sprijinul este solicitat sau unde părintele mai implicat depistează punctele slabe și obstacolele de înțelegere, de aplicare sau de realizare (execuție) - 58,4% dintre părinți. Părinții din mediul urban sunt semnificativ mai implicați decât cei din mediul rural - aproape 60% dintre ei declară că oferă cel puțin acest ajutor - precum și părinții elevilor din școala primară și ai celor de la început de gimnaziu, față de cei din anii terminali ai gimnaziului și de la liceu.
- Explicații suplimentare care clarifică cerințele unei teme (55%). Părinții din mediul urban sunt mai implicați, comparativ cu cei din rural și mai frecvent în clasele primare (la clasele I și a II-a procentajul este de peste 66%), decât la alte niveluri de învățământ (la liceu numai 32% dintre părinți spun că mai oferă explicații elevilor);
- Simpla verificare a efectuării temelor (44,4%), ca formă minimală de angajare care presupune mai degrabă funcția unui control formal de execuție și care nu vine ca modalitate de ajutor pentru depășirea dificultăților, însă care, dacă este bine exercitată, poate oferi oportunități utile părintelui de conștientizare a problemelor pe care le întâmpină copilul, pentru a căuta soluții. Și aici se constată, din partea părinților, dezangajarea treptată, odată cu înaintarea în anii de studiu a elevului.
- Ajutorul acordat la documentări pe anumite teme (43%) sau la realizarea unor produse, teme practice (32%) sau la temele complexe, de sinteză (26%).

RECOMANDĂRI ALE ACTORILOR INVESTIGAȚI CU PRIVIRE LA VOLUMUL ȘI ROLUL TEMELOR PENTRU ACASĂ

Este sau nu nevoie de un act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora? Opiniile cadrelor didactice sunt polarizate: o parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc.; la polul opus se situează profesorii care consideră că această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști – cadrele didactice, în funcție de particularitățile fiecărei clase de elevi, reglementarea acestei problematice fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor, propunând în consecință, abrogarea

actului normativ care reglementează temele pentru acasă în învățământul preuniversitar; varianta considerată optimă de către cadrele didactice care împărtășesc această din urmă opinie o constituie elaborarea unor ghiduri sau a unor metodologii care să cuprindă recomandări referitoare la temele pentru acasă (rol, importanță, volum optim în funcție de nivelul de studii, de particularitățile psihologice, cognitive aferente fiecărei vârste etc.), pe discipline și, eventual, pe niveluri de învățământ.

Propuneri pentru completarea cadrului actual de reglementare - Ordinul nr. 5893/2016

- acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc. – competențe transferabile în realizarea unor teme de grup;
- stabilirea unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau trans-disciplinar;
- alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete), având în vedere preferințele și interesul elevilor pentru astfel de teme;
- diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial), pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.;

- adaptarea temelor la particularitățile de vârstă ale elevilor (nu doar în privința timpului alocat, ci și a nivelului de înțelegere, gradului de dificultate etc.);
- obligativitatea investigării opiniilor, atitudinilor și percepțiilor elevilor în legătură cu temele pentru acasă, prin aplicarea periodică a unor chestionare tematice (reprezintă o sursă de informații extrem de utilă pentru profesori, pentru reglarea volumului temelor, cunoașterea gradului de dificultate perceput, a interesului elevilor pentru realizarea temelor etc.); monitorizarea diverselor aspecte legate de temele pentru acasă, prin feed-back periodic de la elevi, părinți și profesori;
- utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea și limitarea temelor pentru acasă, la fiecare disciplină, pentru cunoașterea timpului estimativ necesar efectuării acestora, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor: menționarea volumului temei și a timpului mediu necesar (ex. caietul/jurnalul/graficul clasei, disponibil/accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).

Detalierea/nuanțarea dispozițiilor cuprinse în actul normativ în vigoare

Referitor la rolul temelor pentru acasă:

- stabilirea unor teme pentru acasă relevante, care să sprijine elevii în formarea/dezvoltarea de competențe, deprinderi etc.;
- evitarea temelor care presupun exerciții repetitive, bazate pe utilizarea aceluiași tip de algoritm sau care apelează exagerat la memorie;

- stabilirea mai multor teme care stimulează curiozitatea, implică imaginația, originalitatea, creativitatea și inovația; temele trebuie să fie atractive, să reprezinte o provocare și nu o povară;
- reducerea volumului temelor pentru acasă și a gradului lor de dificultate – desfășurarea activităților de învățare în timpul orelor de curs și mai puțin acasă (focalizare pe dimensiunea calitativă a temelor și nu pe cea cantitativă); existența unei concordanțe între activitatea de la clasă și tema pentru acasă;
- stabilirea diferențiată a temelor pentru acasă, astfel încât fiecare elev să poată efectua tema în acord cu nivelul său de pregătire, interesul pentru disciplina respectivă etc.;
- exersarea, la orele de curs, a unor exerciții/probleme asemănătoare cu cele propuse în tema pentru acasă, pentru a fi accesibile și realizabile și de către elevii care nu beneficiază de ajutorul familiei sau de pregătire suplimentară privată (meditații).

Referitor la timpul necesar efectuării temelor:

- limitarea timpului necesar pentru efectuarea temelor, pentru toate disciplinele; reglementarea unui timp maxim de pregătire; propunerile referitoare la timpul maxim de pregătire variază între 10-20 minute/disciplină, nedepășind 2 ore/zi pentru toate disciplinele;
- stabilirea temelor pentru acasă cu luarea în considerare a timpului zilnic petrecut de către elevi la școală (la orele de curs), a timpului pentru activități extrașcolare (activități sportive, cultural-artistice, științifice, de recreere etc.), a timpului semi-impus (pentru hrană, igienă, drum locuință-școală etc.), pentru asigurarea unui stil de viață echilibrat.

Recomandări privind conținutul temelor pentru acasă

- conștientizarea de către profesori a nevoii elevilor de a primi și teme pentru acasă diferențiate, cu rol de recuperare a lacunelor în învățare, teme la alegere și teme opționale, care să țină cont de nevoile, interesele și preferințele elevilor;
- alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală și cu cele care facilitează cooperarea între elevi;
- creșterea numărului de aplicații practice incluse în temele pentru acasă în general, cu precădere pentru elevii din ciclul primar;
- păstrarea temelor de rezolvare de exerciții și probleme ca mecanisme de formare a priceperilor și deprinderilor la ciclul primar, în timp ce pentru ciclurile gimnazial și liceal recomandarea ar merge înspre teme mai complexe precum lucrări/ referate, portofoliile sau scrierea de eseuri/ compuneri.

Alte recomandări

- generalizarea programului “Școală după școală”, în toate unitățile de învățământ - realizarea temelor integral în școală, după orele de curs, cu posibilitatea de sprijin din partea cadrelor didactice; includerea activităților extrașcolare – cursuri, consiliere, activități recreative etc.;
- problematica reprezentată de necesitatea temelor pentru acasă trebuie analizată în contextul corespondenței între programe școlare – manuale – gradul de dificultate al subiectelor de la examene/testări/evaluări naționale, la care se adaugă numărul mare al

elevilor dintr-o clasă (aproximativ 30 sau peste); aceștia sunt apreciați ca reprezentând factorii care influențează decizia de stabilire a temelor pentru acasă;

- colaborarea între toți factorii interesați – elevi – profesori – familie – comunitate - media, pentru înțelegerea rolului temelor pentru acasă în formarea/dezvoltarea competențelor elevilor.

CONCLUZII

Subiectul temelor pentru acasă în sistemul de educație din România rămâne unul controversat, opiniile exprimate de cele mai importante categorii de actori ai învățării fiind adesea extrem de diferite între ele. Profesorii par să creadă mai mult în importanța temelor pentru acasă, în timp ce elevii și părinții și-ar dori ca temele să fie mai atractive, mai puține și mai centrate pe căutarea de informații suplimentare și pe sarcini de grup. Aceleași polarizări se constată și în interiorul aceluiași grup de respondenți cu privire la diferite aspecte legate de temele pentru acasă. Fetele sunt în mai mare măsură în favoarea temelor pentru acasă, spre deosebire de băieți, iar opiniile actorilor din mediul urban sunt nuanțate în raport cu a celor din rural.

Temele pentru acasă sunt considerate de cei mai mulți actori investigați ca fiind utile și necesare pentru îmbunătățirea învățării. Cu toate acestea, se constată o preponderență a temelor repetitive, monotone și dificile, care întăresc ceea ce s-a predat la clasă. Profesorii se centreză pe explicarea sarcinilor și pe feedbackul frontal, în timp ce elevii și părinții

își doresc teme diferențiate, provocatoare, pe care să le rezolve creativ și eventual în echipă. Oboseala, stresul și suprasolicitarea exercitate de un volum adesea nerealist al temelor pentru acasă par să fie o realitate pentru fiecare dintre actorii investigați. Temele pentru acasă sunt arareori asociate cu bucuria de a învăța sau de a descoperi ceva nou. La ceastă situație se adaugă și faptul că, în general, nivelul de comunicare între cadrele didactice care dau teme la aceeași clasă este relativ scăzut, fără a lua în considerare încărcarea elevilor într-o zi sau într-o săptămână de școală.

Este sau nu nevoie de un act normativ care să reglementeze rolul temelor pentru acasă și timpul necesar efectuării acestora? Cu privire la acest aspect, opiniile cadrelor didactice sunt polarizate: o parte consideră că temele pentru acasă trebuie să beneficieze de o reglementare juridică pentru o raportare la un cadru comun, evitându-se astfel excesele legate de volumul temelor, gradul de dificultate, timpul necesar efectuării acestora etc.; la polul opus se situează profesorii care consideră că această chestiune trebuie să fie și poate fi gestionată de către profesioniști – cadrele didactice, în funcție de particularitățile fiecărei clase de elevi, reglementarea acestei problematice fiind văzută drept o constrângere a libertății de acțiune a profesorilor.

RECOMANDĂRI

Respondenții care susțin abrogarea actului normativ cu privire la temele pentru acasă în învățământul preuniversitar propun elaborarea unor ghiduri sau a unor metodologii care să cuprindă recomandări

referitoare la temele pentru acasă (rol, importanță, volum optim în funcție de nivelul de studii, de particularitățile psihologice, cognitive aferente fiecărei vârste etc.), pe discipline și, eventual, niveluri de învățământ.

Categoria celor care susțin modificarea actului normativ cu privire la temele pentru acasă propun ca modificările să țină seama de acordarea unei atenții speciale nu doar tehnicilor de învățare independentă, care contribuie la formarea unor deprinderi de rezolvare independentă a unor sarcini, transferabile în efectuarea temelor pentru acasă, ci și tehnicilor de lucru în echipă, care contribuie la exersarea competențelor de comunicare, negociere, management al timpului etc. – competențe transferabile în realizarea unor teme de grup.

Alte propuneri privind completarea cadrului legislativ vizează: nevoia de stabilirea unor teme pentru acasă cu caracter interdisciplinar sau transdisciplinar; alternarea temelor clasice, tradiționale cu cele cu caracter practic-aplicativ, legate de viața reală (proiecte, machete), având în vedere preferințele și interesul elevilor pentru astfel de teme; diferențierea între teme zilnice și teme cu termen mai lung de realizare (săptămânal, bilunar, lunar, semestrial), pentru formarea/dezvoltarea abilităților și competențelor elevilor legate de managementul timpului, a responsabilității etc.; adaptarea temelor la particularitățile de vârstă ale elevilor (nu doar în privința timpului alocat, ci și a nivelului de înțelegere, gradului de dificultate etc.).

O recomandare utilă care ar putea fi implementată la nivelul clasei ar putea fi utilizarea unor instrumente pentru monitorizarea și limitarea temelor pentru acasă, la fiecare disciplină, pentru cunoașterea timpului estimativ necesar efectuării

acestora, care să sprijine cadrele didactice în stabilirea realistă a temelor: menționarea volumul temei și a timpul mediu necesar (ex. caietul/jurnalul/graficul clasei, disponibil/accesibil pentru toți profesorii care predau la clasa respectivă).

La nivel general, se desprind o serie de recomandări care conduc spre ideea limitării timpului necesar pentru efectuarea temelor, pentru toate disciplinele; reglementarea unui timp maxim de pregătire; propunerile referitoare la timpul maxim de pregătire variază între 10-20 minute/disciplină, nedeșășind 2 ore/zi pentru toate disciplinele.

Raportul integral poate fi descărcat gratuit de pe site-ul
INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI
www.ise.ro

Institutul de Științe ale Educației
București, Decembrie 2017

